

„Celý život som sa snažil byť ústretový.“

Anton Pasternák (*1948)

Anton Pasternák sa narodil v novembri 1948 v Komárne do maďarskej židovskej rodiny. Jeho rodičia napriek mnohým útrapám prežili holokaust a zosobášili sa krátko po skončení vojny. Život jeho rodiny bol poznačený emigráciou viacerých príbuzných z Maďarska a Československa. On sám sa považuje za pokojného človeka, nikdy sa politicky neangažoval a opakovane odmietol podpísať ponúkanú spoluprácu so Štátnou bezpečnosťou. Celý život sa v rôznych formách venoval textilnej tvorbe, po páde totality v tejto oblasti aj podnikal. Dlhé roky pôsobí ako predseda Židovskej náboženskej obce v Komárne, ktorá, podľa jeho slov, patrí medzi najaktívnejšie na Slovensku.

podcast

príbeh

Aktivita 1: Slováci v zahraničí

Časová dotácia:

5 vyučovacích hodín

Cielová skupina:

stredná škola

Téma:

príbehy 20. storočia, oral history, antisemitizmus, emigrácia zo Slovenska, Slováci v zahraničí

Ciel:

Zoznámiť sa so životom pamätníka 20. storočia a nahliadnuť na významné dejinné okamihy očami jednotlivca. Spoznať komunity Slovákov žijúcich v zahraničí aj osudy konkrétnych emigrantov. Rozvíjať tímovú prácu, prezentačné zručnosti, kreatívne písanie, schopnosť diskutovať, argumentovať a kriticky myslieť.

Pomôcky:

počítač, internet, tabuľa, papiere A4, nožnice, tlačiareň, projektor, reproduktory, písacie potreby

Postup

1. Úvod do problematiky a zoznámenie sa s príbehom pamätníka

- So žiakmi vedieme motivačný rozhovor na tému emigrácie zo Slovenska. Spoločným brainstormingom dospejeme k vysvetleniu pojmu. Zaujímame sa, či vo svojom okolí poznajú niekoho, kto emigroval, či by oni opustili krajinu, a ak áno, prečo.
- Príbeh pamätníka si vytlačíme na kancelársky papier A4 v štyroch kópiách a rozstriháme na menšie časti.
- Žiakov v triede rozdelíme na 4 skupiny. Každá skupina dostane jednu sadu rozstrihaných častí príbehu pamätníka.
- Zadáme úlohu spoločnými silami v skupine zoradiť jednotlivé ústrižky do správneho poradia.
- Výsledok práce skupín skontrolujeme a v prípade potreby korigujeme.
- Na tabuľu načrtneme časovú os a spoločnou prácou celej triedy na nej zrekonštruujeme životný príbeh pána Pasternáka a jeho rodiny.

2. Hlavná časť – Slováci v zahraničí

- Upriamime pozornosť na časti príbehu, v ktorých sa hovorí o emigrácii obyvateľstva z Československa do zahraničia. Pýtame sa nasledovné otázky: Do akej krajiny emigroval brat pána Pasternáka? Má niekto z vás v príbuzenstve osobu/osoby, ktoré emigrovali do zahraničia a natrvalo sa tam usadili? Do akých krajín odišli?
- Predstavíme vopred zvolené 4 krajiny, v ktorých žije pomerne početná menšina Slovákov. Konkrétne krajiny vyberieme podľa toho, akým témam sa žiaci aktuálne venujú na geografii, náuke o spoločnosti či na dejepise. Každá skupina má za úlohu vybrať si jednu z krajín.
- Ďalej žiakom zadáme úlohu pripraviť prezentáciu o živote slovenskej menšiny v danej krajine. Na skupinovú prácu budú mať priestor 1 vyučovaciu hodinu, pričom výslednú formu projektu majú dokončiť v rámci domácej úlohy.
- Na ďalšej hodine svoje práce prezentujú.

V závere so žiakmi vedieme diskusiu, čo sa počas práce na projekte naučili, čo ich prekvapilo, prípadne zaskočilo.

- Následne zadáme dobrovoľnú úlohu pre jednotlivcov. Každý žiak bude mať za úlohu v priebehu dvoch týždňov pripraviť interview s emigrantom zo Slovenska, ktorý sa natrvalo usadil v zahraničí. Vo výslednom rozhovore by malo zaznieť, čo respondent motivovalo emigrovať, ako sa mu žije v zahraničí, či je v kontakte s organizáciou združujúcou emigrantov zo Slovenska v danej krajine a ak áno, či sa podieľa na jej aktivitách, či sa mu niekedy cnie za domovom a čo mu chýba najviac. Takisto by interview malo byť doplnené o minimálne 3 fotografie respondenta z jeho života v zahraničí.
- Výsledné texty žiaci pošlú e-mailom vyučujúcemu do stanoveného limitu.
- Odovzdané texty si prečítame, vytlačíme a prezentujeme v priestoroch triedy. Taktiež ich môžeme poskytnúť redakcii školského časopisu, aby ich mohla postupne publikovať na svojich stránkach v ďalších mesiacoch.
- So žiakmi diskutujeme o ich dojmoch z aktivity. Aký prínos pre nich mala, prípadne čo bolo pre nich na splnení zadania náročné.

Aktivita 2: Židovské náboženské obce na Slovensku

Časová dotácia:

5 vyučovacích hodín

Cieľová skupina:

stredná škola

Téma:

príbehy 20. storočia, oral history, antisemitizmus, židovské náboženské obce na Slovensku, rovesnícke vzdelávanie

Cieľ:

Zoznámiť sa so životom pamätníka 20. storočia a nahliadnuť na významné dejinné okamihy očami jednotlivca. Spoznať vybrané židovské náboženské obce na Slovensku, ich minulosť a súčasnosť. Rozvíjať prezentačné schopnosti, kreatívne písanie, tímovú spoluprácu. Zapojiť žiakov do rovesníckeho vzdelávania. Iniciovat' spoznávanie komunitného života menších na Slovensku. Viesť k porozumeniu, tolerancii a priateľstvu.

Pomôcky:

počítač, internet, tabuľa, projektor, reproduktory

Postup

1. Úvod do problematiky a zoznámenie sa s príbehom pamätníka

- Žiakom zadáme za domácu úlohu prečítať si príbeh Antona Pasternáka.
- Spoločne so žiakmi zrekonštruujeme životný príbeh pamätníka a jeho rodiny. Formou brainstormingu zapisujeme na tabuľu kľúčové slová súvisiace so životom pamätníka.
- Žiakom položíme otázku, čo si predstavia pod pojmom židovská náboženská obec. Po odznení odpovedí poskytneme vysvetlenie tohto slovného spojenia a upozorníme, že pán Pasternák v čase nahrávania rozhovoru pôsobil ako predseda jednej z najaktívnejších židovských náboženských obcí na Slovensku.

2. Hlavná časť: Židovské náboženské obce na Slovensku

- Rozdelíme žiakov na 4 skupiny. Každéj skupine zadáme jednu slovenskú židovskú náboženskú obec, ktorá je v súčasnosti aktívna. Ich zoznam máme vopred pripravený. Ako užitočný zdroj môže poslúžiť web [Ústredného zväzu židovských náboženských obcí v Slovenskej republike](#).
- Úlohou jednotlivých skupín bude pripraviť si prezentáciu o dejinách a súčasnom živote tej ktorej židovskej náboženskej obce.
- Upozorníme ich, že niektoré informácie nájdú na internete a sociálnych sieťach, ale je potrebné, aby e-mailom kontaktovali aj vedenie tej ktorej náboženskej obce.
- Na splnenie úlohy majú mesiac, pričom postup ich práce priebežne kontrolujeme.
- Prezentácie prebiehajú v triede. **Na záver** so žiakmi diskutujeme, čo im práca na projekte priniesla, čo ich prekvapilo, prípadne zaskočilo.
- Po prezentovaní prác v triede im zadáme úlohu spracovať získané informácie a fotografické materiály do formy posterov A3.
- Z prác pripravíme výstavu v priestoroch školy.
- V priebehu najbližších týždňov zorganizujeme komentovanú prehliadku výstavy pre vybrané mladšie ročníky, pričom výstavou ich budú sprevádzať ich starší spolužiaci, autori materiálov.

V záverečnej časti, po ukončení aktivity rovesníckeho vzdelávania, so žiakmi diskutujeme, čo si z tejto aktivity odniesli, čo nové sa naučili, čo bolo pre nich výzvou a pod. Sumarizujeme poznatky o židovskej komunite, ktoré žiaci získali počas aktivity. Upozorňujeme na skutočnosť, že táto komunita bola v minulosti mnohokrát prenasledovaná. Diskutujeme prečo. Zdôrazňujeme potrebu vzájomnej tolerancie rôznych kultúr a menšín pre život v mieri a prosperite.